

LEKCJA 5

POWSTANIE KOŚCIOŁA

W części I dowiedziałeś się o świecie, w którym żył Jezus i o krainie, w której przebywał. Oczyma czterech Ewangelistów widziałeś jak wypełniał on swą misję na wzgórzach i w miastach Palestyny. Odkryłeś jak głosił o Królestwie Bożym, Królestwie składającym się z tych, którzy zaniechali swego buntu, przyjęli jego zbawienie i uznali go za swojego Pana. Przeszedłeś za nim poprzez doniosłe wydarzenia Wielkiego Tygodnia - zdrada, uwięzienie, proces i ukrzyżowanie. Przeczytałeś także opisy naocznych świadków jego chwalebного zmartwychwstania. Nauczyłeś się również, że po zmartwychwstaniu nie pozostał on bardzo długo ze swymi uczniami, lecz zanim ich opuścił przykazał im, aby czekali w Jerozolimie do czasu, aż będą *"przyobleczeni mocą z wysokości"* (Łk 24,49).

W miarę studiowania w tej lekcji Dziejów Apostolskich oraz Listu Jakuba i Listu do Galacjan zobaczysz, co zdarzyło się, kiedy uczniowie, posłuszni poleceniom Jezusa, zgromadzili się w Jerozolimie. Dowiesz się o mocy jaką otrzymali oraz o tym, co w wyniku tego się zdarzyło. Zobaczysz jak Bóg wylał swego Ducha w równym stopniu na Żydów i na pogan, i jak nowina o zbawieniu rozprzestrzeniła się po imperium rzymskim. W miarę studiowania możesz uzyskać głębsze poznanie Kościoła i mocy dostępnej dla każdego, kto będzie służył swemu zmartwychwstałemu Panu.

"... to jest Piotr"

plan lekcji

Dzieje Apostolskie: Opis Koinonii działającego

List Jakuba i List do Galacji; Listy do współczesnego Kościoła

cele lekcji

Gdy skończysz tę lekcję powinieneś umieć:

- Opisać autora, ważność, cechy szczególne i zawartość Dziejów Apostolskich.
- Znaleźć na mapie ważne miejsca wymienione w księdze Dziejów Apostolskich.
- Wyjaśnić, jaki związek zachodzi między Listami Jakuba i do Galacji a Dziejami Apostolskimi.
- W rezultacie poznawania Działalności Ducha Świętego w pierwotnym Kościele pełniej ocenić jego dzieło.

czynności lekcyjne

1. Przystudiuj materiał lekcyjny. Pamiętaj o przeczytaniu w Biblii każdego fragmentu Pisma Świętego, którego numer rozdziału i numery wierszy podano oraz wyszukaj każde słowo zamieszczone w podrozdziale „słowa kluczowe”.
2. Na podanych mapach odszukaj każde miejsce wymienione w lekcji i w Dziejach Apostolskich. Pomoże to ci w zrozumieniu rozprzestrzeniania się ewangelii.
3. Po skończeniu lekcji przejrzyj ją ponownie i wykonaj ćwiczenia w tekście. Odpowiedz na pytania kontrolne na końcu lekcji i porównaj je z odpowiedziami na końcu książki. Powtórz materiał obejmujący pytania, na które źle odpowiedziałeś.

słowa kluczowe

legalistyczne
męczeństwo
prokonsul

sektir
setnik

treść lekcji

DZIEJE APOSTOLSKIE: OPIS KOŚCIOŁA DZIAŁAJĄCEGO

Księga Dziejów Apostolskich mówi, w jaki sposób Ewangelia zatrzymała i rozeszła się z Jeruzolimy, religijnej stolicy świata żydowskiego, do Rzymu, politycznej stolicy świata rzymskiego. W miarę studiowania dowiesz się, że zmartwychwstały Chrystus jest jego centralną postacią, ponieważ studiowany materiał pokazuje, w jaki potężny sposób działał on przez swych apostołów i przez swój Kościół mocą Ducha Świętego.

Autor, cel i ważność

Cel 1. Przedstawienie tożsamości opisów autora, celu i ważności Księgi Dziejów Apostolskich.

Jak już mówiliśmy, Dzieje Apostolskie były pomyślane jako dalszy ciąg Ewangelii Łukasza. Jest to druga część historii początków chrześcijaństwa napisana przez Łukasza, bliskiego towarzysza podróży apostoła Pawła. Łukasz był naczynym świadkiem wielu wydarzeń opisanych w Dziejach Apostolskich. Jego obecność w czasie tych wydarzeń zaznacza się używaniem zaimka „my” (np. 16, 10; 20, 6; i 27, 3). Prowadzony i inspirowany przez Ducha Świętego wykorzystując swe zdolności literackie i zrozumienie historii, aby dać nam żywy i dokładny obraz pierwszych lat Kościoła.

Ewangelia Łukasza kończy się poleceniem, jakie Jezus dał swym uczniom i które dotyczyło oczekiwania na zstąpienie Ducha Świętego, oraz opisem wniebowstąpienia Chrystusa (Łk 24, 49-51). Księga Dziejów Apostolskich zaczyna się tymi samymi dwoma wydarzeniami (Dz 1, 4-9), a następnie opisuje działalność uczniów po wniebowstąpieniu. Wydarzenia opisane w Dziejach Apostolskich następują w sposób naturalny i logiczny po tych opisanych w Ew. Łukasza. Za pomocą księgi Dziejów Apostolskich Łukasz kontynuuje nauczanie Teofila wiary chrześcijańskiej wykazując, że to, czego został nauczony wcześniej, jest pewno (Łk 1, 4; Dz 1, 1).

Dzieje Apostolskie są ważne, ponieważ dostarczają autorytatywnego opisu powstawania Kościoła i działań jego głównych przywódców. Jest to więc między Ewangeliami i Listami, ponieważ w Ewangeliach oczekuje się powstania Kościoła, natomiast Listy traktują Kościół jako istniejący. Bez Dziejów Apostolskich nie wiedzielibyśmy jaki był początek Kościoła.

1 Zakreśl literę na początku każdego PRAWDZIWEGO stwierdzenia.

- a** Łukasz stwierdził, że celem napisania Dziejów Apostolskich było dać Teofilowi kompletnego opisu życia wszystkich apostołów.
- b** Autor księgi Dziejów Apostolskich znał osobieście apostoła Pawła.
- c** Księga Dziejów Apostolskich jest ważna, ponieważ wiąże Stary Testament i cztery Ewangelie.

Główne cechy

Cel 2. Podanie przykładów czterech głównych cech księgi Dziejów Apostolskich

Łukasz nie próbował opisać wszystkiego, co zdarzyło się we wczesnym okresie Kościoła. Jako zdolny historyk wybrał najważniejsze i najbardziej znamienne fakty i pokazał jak ukształtowały ogólny kierunek wydarzeń. Przesuńmy główne cechy tego opisu.

1. *Księga Dziejów Apostolskich podkreśla misyjną aktywność Kościoła.* Wersel Dz 1,8 można traktować jako podstawowy plan księgi. Podsumowuje on rozehodzenie się Dobrej Nowiny w ciągu 50 lat od zesłania Ducha Świętego. Nauka Chrystusa była z początku głoszona w Jerozolimie (Dz 1-7), następnie w Judei i Samarii (1,8-12), a następnie poprzez północny obszar śródziemnomorski, aż do Rzymu jako ostatniego wspomnianego miejsca (1,13-28). Trzymając się swej historycznej prezentacji, Łukasz zapisał imiona różnych dygnitarzy rzymskich, którzy byli powiązani z wydarzeniami opisywanymi przez niego (np. Dz 24-26, gdzie są wymienione takie osoby jak Feliks, Lizjusz, Porcjusz Festus i król Agryppa). Piotr jest główną postacią w rozdziałach 1-12, a Paweł w rozdziałach 13-28.

W księdze Dziejów Apostolskich widzimy jak pierwsi wierzący wypełniali polecenia Chrystusa dotyczące ewangelizacji świata. Pokazuje nam zarówno ich problemy jak i tryumfy. Podaje również praktyczny przykład metod misyjnych, które mogą być obecnie stosowane w pracy misyjnej.

2. *Księga Dziejów Apostolskich obrazuje pracę Ducha Świętego.* Duch Święty był włączony w każdą fazę zakładania i rozprzestrzeniania się Kościoła.

2 Przeczytaj podane wiersze z Dziejów Apostolskich. W zeszycie opisz to, co zrobił Duch Święty w każdym przypadku.

a) 2,1-4	g) 15,28
b) 4,23-31	h) 16,6-7
c) 8,14-17	i) 19,1-6
d) 8,29	j) 20,22-24
e) 10,44-48	k) 20,28
f) 13,1-4	

Inne prawdy o Duchu Świętym znajdują się w Dziejach Apostolskich. Dla przykładu proszę zwrócić uwagę na wyrok wydany na Ananiasza i Saffirę

za okłamanie Ducha Świętego (Dz 5,1-11) i Zwrac uwagę na reprimendę daną Szymonowi za chęć kupna daru Ducha Świętego (Dz 8,18-23).

Księga Dziejów Apostolskich dostarcza dowodu rzeczywistej obecności Ducha Świętego: Pokazuje ona, że Kościół jest nadnaturalnym dziełem Boga, które zostało przez Ducha samego Boga doprowadzone do zaistnienia, umocnione, prowadzone i podtrzymane. Nie ma innego wyjaśnienia jego sukcesu i wytrzymałości wobec trudnych prześladowań i sprzeciwu.

3. *Księga Dziejów Apostolskich przedstawia prawdziwą charakterystykę chrześcijaństwa.* Na początku powstania Kościoła, chrześcijaństwo robiło wrażenie odłamem judaizmu. Jezus był Mesjaszem przepowiadanym przez żydowskie Pisma i na początku Kościół składał się głównie z wyznawców, którymi byli Żydzi. Lecz Dobry Nowina była przeznaczona dla całego świata (Łk 24, 47). W Dziejach Apostolskich opisano, w jaki sposób Ewangelia zaczęła docierać do tych, którzy nie byli częścią społeczności żydowskiej.

Na przykład, Piotr dawał świadectwo głównie Żydom, lecz Bóg pokazał mu, żeby zaakceptował i tych pogan, którzy uwierzyli w Chrystusa. Bóg nauczył Piotra, aby spełniał powinności także wobec nich (Dz 10). Paweł był również kaznodzieją Żydów, gdy jednak większość Żydów odrzuciła jego przesłanie, zwracał się coraz bardziej do pogan. (Dz 19,9-10; 26,16-18; 28,28). Dzieje Apostolskie pokazują, w jaki sposób wyodrębniło się, że chrześcijaństwo nie było sekcią żydowską, lecz całkowicie nową drogą życia opartą na wierze w Jezusa jako Syna Bożego i Zbawiciela wszystkich ludzi.

3. Przeczytaj Dz 8,1-8 i w zeszycie odpowiedz na pytanie: Co nastąpiło w wyniku prześladowania Kościoła w Jerozolimie?

3. Oprócz ukazania ogólnoswiatowego znaczenia chrześcijaństwa, Dzieje Apostolskie również broniły je przed fałszywymi oskarżeniami. Księga Dziejów Apostolskich udowodniła, że chrześcijaństwo nie było ruchem politycznym, którego intencją było spiecziwienie się władzy Rzymu; co zarzucał niektórym. Kiedy Żydzi przyprowadzili Pawła przed sąd prokonsula Galliona, oskarżyli go o to, że uczy ludzi nieposłuszeństwa wobec Pawła Gallion jednak oddał ich zarzutów mówiąc, że było ono nie politycznej, lecz religijnej natury (Dz 18,12-16). Było to ważne zdarzenie, ponieważ pokaza-

ło, że nie zagroziło politycznej władzy Rzymu. Łukasz zapisał inne wypadki, które ilustrują tę samą myśl.

3 *Księga Dziejów Apostolskich opisuje działalność pewnych bardziej prominentnych przywódców, których Bóg użył dla założenia Kościoła.* W miarę wzrostu pierwotnego Kościoła, Bóg wywyższył kilku przywódców, aby móc przeprowadzić swój zamiar wobec Kościoła. Łukasz opowiedział o działalności kilku z nich, koncentrując się na działalności Piotra i Pawła. W czasie powstawania Dziejów Apostolskich ważne było wykazanie, że apostołstwo Pawła było upoważnione tymi samymi znakami, jakie towarzyszyły działalności Piotra. Było to ważne, ponieważ Piotr, w przeciwieństwie do Pawła, nie był wrogiem pierwotnego Kościoła (Dz 8,1-3; 9,1-3). Łukasz podał wiele takich informacji o Pawle, które pokazują boską aprobatę działalności tych dwóch ludzi. Pokazał on dla przykładu, w jaki sposób ci dwaj kładli nacisk na dzieło Ducha Świętego (Dz 2,24-30; 13,30-37). Zaprezentował on inne aspekty podobieństwa ich działalności i zapraszamy się z nimi w następnym ćwiczeniu.

4 Poniżej podano numery rozdziałów i wierszy równoległych zdarzeń w życiu Piotra i Pawła. Opisz krótko w zeszycie każde parę wydarzeń.

- Piotr 3,1-10; Paweł 11,8-10.
- Piotr 5,1-11; Paweł 13,6-11.
- Piotr 12,1-11; Paweł 16,19-30.

Oprócz Piotra i Pawła, Łukasz wspominał lub opisywał kilku innych liderów, takich jak Jan, Jakub, Szczepan, Filip, Barnaba, Jakub i Apollos. Każdy z nich brał udział w wydarzeniach, jakie miały miejsce w rozwoju Kościoła. Bóg użył ich wszystkich w tym celu, aby wprowadzić Żydów, pogan, Samarytan, prześladowców, a nawet uczniów Jana Chrzciciela, do jednej społeczności duchowej, której centrum stanowił Chrystus.

5 Studiowałeś niektóre główne cechy księgi Dziejów Apostolskich. Proszę, biorąc pod uwagę te cechy, w zeszycie odpowiedzieć na każde z następujących ćwiczeń.

- Opisz krótko misyjny akcent Dziejów Apostolskich.
- Podaj dwa przykłady włączenia Ducha Świętego w dzieło założenia i rozwoju Kościoła. Podaj referencje (rozdziały, wiersze).

- c Podaj dwa sposoby, przez które księga Dziejów Apostolskich ujawnia prawdziwy charakter chrześcijaństwa.
- d Dzieje Apostolskie ukazują, że działalność Piotra i Pawła była uwierzytelniona podobnymi odnośnikami (nazwały, wiersze).

Treść

Cel 3: Czytając księgę Dziejów Apostolskich i odpowiadając na pytania odnoszące się do jej treści.

W tej części lekcji przeczytasz księgę Dziejów Apostolskich i przesłysz kolejno wydarzenia opisane przez Łukasza.

W miarę czytania proszę zwracać uwagę na przykłady szczególnych cech, o których dowiedziałeś się z poprzedniej części tej lekcji.

DZIEJE APOSTOLSKIE: OPIS KOŚCIOŁA DZIAŁAJĄCEGO

I. Założenie Kościoła. *Przeczytaj 1,1 - 8,3*

W okresie powstawania Kościoła miało miejsce udzielenie uczniom pełnomocnictwa do wykonywania ról proroków (1,1 - 11), przyście Ducha Świętego nadającego im moc i autorytet (1,12 - 2,47), szereg wydarzeń związanych z Kościołem i ze świadectwem ewangelicznym w Jerozolimie (3,1 - 6,7) oraz działalność kaznodziejska i męczeństwo Szczepana wraz z następującym po niej prześladowaniem i rozproszeniem wierzących (6,8 - 8,3).

Przyście Ducha Świętego w Dniu Pięćdziesiątnicy było wydarzeniem o największym znaczeniu. Mapa załączona w Świat Dziejów Apostolskich z. 2^a na końcu tej lekcji pokazuje obszary, z których przybywali pielgrzymi do Jerozolimy dla świętowania dnia Pięćdziesiątnicy (patrz Dz 2,5-12). Kiedy Piotr objaśniał on się wydarzyło, przemawiał do ogromnego tłumy przybyłych na święta pielgrzymów z tych wszystkich obszarów. Bez wątpienia niektórzy z nich byli wśród 3000, którzy skorzystali z zaproszenia Piotra.

II. Przemiany Kościoła. *Przeczytaj 8,4 - 11,18*

Okres przemian był tym okresem, kiedy przesłanie ewangelii docierało coraz bardziej do świata pogan.

W miarę jak nawracała się coraz większa liczba pogan, ognisko wiary przesunęło się z Jerozolimy do Antiochii. W tym okresie zawiera się działalność w Samarii i Judei Filipa, Piotra oraz Jana (8,1-10), nawrócenie Sarla (9,1-31) oraz zwiastowanie ewangelii w Hiddzie, Joppie i Cezarei (9,32-11,18).

W tym czasie stopniowo zmniejszała się nieprzyzytylnie nastawienie wobec pogan. Na przykład, Piotr działał na rzecz Samarytan - ludzi o mieszczym żydowskim i nieżydowskim pochodzeniu (Dz 8,14-17,25). Poźniej przebywał u Szymona garbniarza (Dz 9,38). Wcześniej Piotr jako ortodoksyjny Żyd, nigdy nie przebywał u człowieka, który w ten sposób układał sobie życie. Potem Bóg wysłał go, aby głosił nowinę o Chrystusie setnikowi rzymskiemu (Dz 10). Wydarzenia te miały znaczenie dlatego, że twierdziły, iż poganie byli akceptowani jako część Bożego planu.

III. Powstanie zboru pogan. *Przeczytaj 11, 19- 15, 35*

Wydarzenia jakie miały miejsce w czasie powstawania zboru pogan, to działalność nauczycielska Barnaby i Pawła w Antiochii (11,19-30), ucieczka Piotra z więzienia w Jerozolimie (12,1-25), pierwsza podróż misyjna Pawła (13,1 - 14,28), decyzja Soboru Jerozolimskiego dotycząca pogan (15,1-35).

6 Dzieło Boga wśród pogan (i Samarytan) w Zborze jerozolimskim zaowocowało na parę różnych sposobów. Opisz krótko w zeszycie, co zrobili oni w każdym z następujących wypadków:

- a Samarytanie przyjmowali Słowo Boże głoszone przez Filipa (8).
- b Korneliusz i jego domownicy wierzyli w Chrystusa i otrzymali Ducha Świętego (11).
- c Wielu Greków w Antiochii nawróciło się do Pana (11).
- d W Antiochii pojawiły się kontrowersje na temat obowiązku obrzezania pogan lub trzymania się Prawa Mojżeszowego. Paweł i Barnaba wybrali się do Jerozolimy, aby przedyskutować w sprawie z tamtejszym Zbożem (15).

IV. Realizacja programu Pawła. *Przeczytaj 15, 36- 21, 16*

W tym czasie Paweł wyruszył w swą drugą (15,36 - 18,22) i trzecią podróż misyjną (18,23 - 21,16). Paweł rozpoczął swą drugą podróż misyjną wizytacją tych zborów, które zostały założone podczas pierwszej podróży.

Chciał wówczas kontynuować dzieło ewangelizacji Azji, lecz Duch Święty skierował go do Europy (Macedonia) (Dz 16,6-10). W rezultacie tej podróży w Achai i Macedonii rozpoczęło swą działalność kilka zborów. Wreszcie odbyła się trzecia podróż misyjna Pawła do Efezu, gdzie działał przez trzy lata (Dz 19,10; 20,31).

7 Prześtudiuj mapę podróży misyjnej Pawła. Zakreśl literę na początku PRAWDZIWEGO stwierdzenia. Proszę posłużyć się mapą do pomocy w zdecydowaniu o prawdziwości stwierdzeń.

- a** W swej drugiej i trzeciej podróży misyjnej Paweł dla umocnienia wyznawców udał się najpierw do tych obszarów, które już ewangelizował.
- b** Jerozolima była tym miastem, z którego Paweł wyruszał na swe wszystkie trzy podróże misyjne.
- c** Obszar Galacji znajduje się bliżej miasta Efez niż obszar Achai.
- d** Efez znajduje się znacznie bliżej Macedonii i Achai, niż Galacja.
- e** Obszary Galacji, Achai i Macedonii są mniej więcej w tej samej odległości od Efezu.

Czy widziecie strategię prowadzenia Ducha Świętego w działalności Pawła? Po założeniu zborów w Galacji, Macedonii i Achai, Paweł zatrzymał się w Efezie mającym w stosunku do nich położenie centralne. Stamtąd był w stanie łatwo komunikować się z otaczającymi go zborami podczas swej działalności w Efezie. Widocznie Paweł oczekiwał, że starszyzna Efezu będzie kontynuowała nadzór nad tymi zborami, bowiem to on właśnie udzielił swego ostatecznego pouczenia, gdy opuszczał Jerozolimę po raz ostatni (Dz 20,22-31).

V. Uwwięzienie Pawła w Rzymie. Przeczytaj 21,17-18,31

Wydarzeniami przygotowującymi uwwięzienie Pawła w Rzymie są: jego aresztowanie i proces w Jerozolimie (21,17-25,30), uwwięzienie w Cezarei (25,31-26,32), podróż do Rzymu (27,1-28,15) i uwwięzienie go tam (28,16-31).

B W tych rozdziałach Paweł był świadkiem w obecności Żydów i kilku urzędników rzymskiego. Opisz krótko w zeszycie, w jaki sposób każda z poniższych grup lub osób reagowała na to, co powiedział Paweł.

- a** Żydzi w Jerozolimie (r. 22).
- b** Gubernator Feliks (r. 24).

c Król Agryppa (r. 26)

d Żydzi w Rzymie (r. 28).

Księga Dziejów Apostolskich daje nam wzorzec pracy misyjnej (Dz. 1,8). Wzorzec ten zawiera trzy elementy jasno tam wymienione.

1. Moc - Duch Święty
2. Pracownicy - chrześcijanie
3. Miejsca - lokalne miejscowości, poszczególne kraje, cały świat

Księga Dziejów Apostolskich pokazuje nam również ważność modlitwy w spełnieniu tego programu. Uczniowie zebrałi się na modlitwę spełniając dane przez Jezusa polecenia oczekiwania na Ducha Świętego (Dz 1,14) i wówczas Duch przyszedł (Dz 2,1-4). Kiedy uczniowie byli prześladowani za dawanie świadectwa, wówczas modlili się o odwagę; zdarzało się to w miejscach gdzie się modlili, a oni głosili ewangelię bez strachu (Dz 4,23-31). Piotr i Jan modlili się, a Samarytanie otrzymali Ducha Świętego (Dz 8,14-17). Naprawdę modlitwa była praktyką pierwotnego Kościoła (Dz 2,42).

Dzieje Apostolskie pokazują nam, że gdzie pojedyncze osoby lub grupy modlą się, Bóg działa poprzez swego Ducha. To samo jest prawdą i dzisiaj. Wielkie przebudzenie religijne, które miało miejsce w moim kraju, Górnej Wolicy, w 1965 r., nastąpiło wskutek modłów grupy studentów.

Z księgi Dziejów Apostolskich uczymy się nie tylko faktów, lecz również zasad duchowych. Jeżeli tylko będziemy postępowali według tam ujawnionego wzorca, wówczas przyjdzie odrodzenie religijne, a wielu ludzi w jego wyniku zostanie przyciągniętych do Chrystusa.

9 Może chciałbyś ocenić swój zbor lub własną działalność porównując ich cechy z cechami spotykanymi w pierwotnym Kościele. Obok każdej wartości zestawionej na liście proszę postawić „X” w kolumnie „Istnieje”, jeżeli występuje to w twoim zborze lub w twojej działalności, albo w kolumnie „Potrzeba” - jeżeli należy je bardziej zaakcentować.

	Istnieje	Potrzeba
Wyglaszanie kazni, które akcentuje nowiny Chrystusa (2,29-36; 15,26-41)		
Codzienna wspólnota i studiowanie Słowa (2,42-47)		
Posłuszeństwo Duchowi Świętemu (13,1-3; 16,7)		
Mądrość w podejmowaniu decyzji (6,1-7; 15,6-9)		
Módlitwa we wszystkich okolicznościach (4,23-31; 12,5)		
Potwierdzenie nowiny ewangelii przez cuda i znaki (3,6-8; 13,6-12; 14,8-10)		
Chrześć w Duchu Świętym dla wszystkich wierzących (2,4; 8,14-17; 10,46-48; 10,1-7)		
Wizja działalności misyjnej i ewangelizacji (8,3; 16,9-10)		

LIST JAKUBA I DO GALACJAN:

LISTY DO WSPÓLCZESNEGO KOŚCIOŁA

Cel 4. *Ustalenie stwierdzeń opisujących zawartość i tło historyczne Listu Jakuba i Listu do Galacjan*

Istnieje kilka nowotestamentowych listów apostoelskich odnoszących się do księgi Dziejów Apostoelskich. Prawdopodobnie były pisane w tym okresie historycznym. Można je podzielić na trzy grupy, tak jak to zestawiono poniżej:

1. Listy pisane prawdopodobnie przed Soborem Jerozolimskim z Dziejów Apostoelskich 15.

List Jakuba
List do Galacjan

2. Listy związane z drugą i trzecią podróżą misyjną Pawła

1 i 2 List do Tesaloniczan
1 i 2 List do Koryntian
List do Rzymian

3. Listy pisane podczas pierwszego uwięzienia Pawła w Rzymie

- List do Efezjan
- List do Filipian
- List do Kolosan
- List do Filemóna

W tej lekcji będziemy rozważać listy należące do grupy pierwszej – List Jakuba i List do Gałacjan. (Listy należące do grupy drugiej będziemy rozpatrywać w lekcji 6, do grupy trzeciej w lekcji 7. Pozostałe listy zostaną omówione w lekcji 8).

List Jakuba: Normy człowieka pobożnego

Wydaje się, że List Jakuba był pisany gdzieś we wczesnej historii Kościoła do chrześcijan pochodzenia żydowskiego, mieszkających w Jerozolimie i w innych miastach, do których dotarła Ewangelia.

Autor

Wielu biblistów zgadza się, że autorem listu Jakuba nie był Jakub, uczeń Jezusa (Mt 1,21), lecz Jakub, brat Jezusa (Mt 13, 55; Ga 1, 19). Ten Jakub początkowo nie wierzył (J 7,5-10), ale zmartwychwstały Chrystus ukazał mu się (1Kor 15,7) i był wśród grupy uczniów, którzy w Dniu Pięćdziesiątnicy otrzymali Ducha Świętego (Dz 1,15). Piśmo Święte wskazuje, że został on przywódcą zboru w Jerozolimie i brał udział w tzw. Soborze Jerozolimskim (Dz 15,13,19). Z nim też i z innymi starszymi spotkał się Paweł na zakończenie swej trzeciej podróży masyjnej, aby powiedzieć im o dziele Boga wśród pogan (Dz 21,17-19).

Osadzenie historyczne

Dowiedzieliśmy się, że na początku Kościoła miał zdecydowanie żydowski charakter. Studiując List Jakuba widzimy, że treść i styl pasuje dobrze do tego wczesnego okresu. Jest on adresowany do „dwunastu plecion” – wyrażenie żydowskie (Jk 1,1). W liście użyto słowa dla określenia synagogi, aby nazwać miejsce, gdzie zbierali się wyznawcy (2,2). Jako przykłady podano kilka starotestamentowych postaci, takich jak Abraham (2,20-24), Rachab (2,25-26), Eliasz (5,17-18). Były one znane chrześcijanom pochodzenia żydowskiego. Inny szczegół z Listu Jakuba wskazuje na to, że pochodzi z początkowego okresu Kościoła. Choć nie zajmuje się kwestiami odniesionymi do Zakonu, nie ma w nim wzmianki o kontrowersjach na

temat nawróconych pogan, czy o decyzji podjętej przez tzw. Sobór Jerozolimski. Wydaje się prawdopodobnie, że Jakub amawiłby tę ważną sprawę, gdyby Sobór już się odbył, szczególnie dlatego, że autor, jak udowodniono, był przewodniczącym Soboru.

Prośbę i główne punkty

W liście do świętych współzmienników – Żydów, którzy przyjęli Jezusa jako Mesjasza, Jakub wyraża swoje zaniepokojenie. Pragnie, aby zajęli właściwą postawę wobec prób i pokus. Ostrzega ich przed mabezpieczeństwami chciwości i egocentrycznego życia oraz zachęca do utrzymania wiary w Boga. W trakcie czytania tego Listu można skorzystać z planu Listu jako przewodnika.

LIST JAKUBA: NORMY CZŁOWIEKA POBOŻNEGO

- I. Jego postawa podczas próby.** *Przeczytaj 1, 1-18*
- II. Jego odpowiedź na Słowo.** *Przeczytaj 1, 18-27*
- III. Jego relacje z innymi.** *Przeczytaj 2, 1-26*
- IV. Jego mowa.** *Przeczytaj 3, 1-12*
- V. Jego mądrość.** *Przeczytaj 3, 13-18*
- VI. Jego pokora.** *Przeczytaj 4, 1-17*
- VII. Jego cierpliwość.** *Przeczytaj 5, 1-12*
- VIII. Jego wiara.** *Przeczytaj 5, 13-20*

10 Zakreśl literę na początku każdego prawidłowego dokończenia (może być ich więcej niż jedna).

List Jakuba

- a) wykorzystuje starotestamentową postać Abrahama jako przykład cierpliwości,
- b) został prawdopodobnie napisany przez Jakuba, brata Pańa,
- c) wspomina o konkluzji Soboru Jerozolimskiego,
- d) podkreśla konieczność dawania praktycznego wyrazu wiary,
- e) wyjaśnia związek chrześcijan pochodzenia pogańskiego z Prawem Mojżeszowym.

List do Galacjan: Prawdziwy charakter Ewangelii

W przeciwieństwie do Listu Jakuba, List do Galacjan zajmuje się bezpośrednio całą sprawą, nad którą wcześniej debatowano na Soborze Jerozolim-

skimi. Daje on nam (to opinii tam wygłoszonych) wskazując, w jaki sposób Paweł reagował na sytuację w Galacji).

Autor i osadzenie historyczne

Paweł odwiedził Galację podczas swej pierwszej podróży misyjnej. Na obszarze tym znajdowały się takie miasta jak Pryzja, Antiochia, Ikonium, Listra i Derbe (Dz 13,13 - 14,23). Razem z Barnabą, Paweł założył zbory w tym regionie, a następnie powrócił do Antiochii w Syrii (Dz 14,21-28).

W czasie, kiedy Paweł był w Antiochii, dowiedział się, że wierzący w Galacji uznali fałszywą „ewangelię” - doktrynę mówiącą, że ludzie mogą być zbawieni jedynie wtedy, gdy poddadzą się obrzezaniu i będą przestrzegali Zakonu. Paweł był przetrząsany (Ga 1,6). W swoim liście do Galacjan nie szczędził wysiłku, aby uświadomić im powagę błędu.

Ludzie, którzy wpłynęli na Galacjan, aby przyjęli fałszywą „ewangelię”, mieli takie same idee, jak ci, którzy zostali opisani w Dz 15,1-2. Choć List do Galacjan zajmował się sprawą, która była przedmiotem tzw. Soboru Jerozolimskiego, nie ma tam wzmianki o jego ostatecznej decyzji. Fakt ten wskazuje na to, że List był napisany przed Soborem, prawdopodobnie krótko przed nim. Jednakże bez względu na to, kiedy został napisany, jego treść ma najwyższą wagę. Obwieszcza prawdę, że wiara w Chrystusa, a nie przestrzeganie Zakonu, jest podstawą życia chrześcijańskiego. Potwierdzenie tej prawdy dało podstawę ogromnego postępu ewangelii wśród pogan.

Treść i główne punkty

W możliwie najostrożnym języku Paweł przeciwstawia się błędom legalistów, demaskuje ich autorów i broni prawdziwej ewangelii - zbawienia tylko przez wiarę w Chrystusa. Skłama Galacjan do odrzucenia fałszywej nauki i do stanowczego pozostania w swej wolności, która polega na służeniu bliźnim w miłości. Podczas czytania tego listu można skorzystać z poniższego planu.

LIST DO GALACJAN: PRAWDZIWIY CHARAKTER EWANGELII

- I. Boskie pochodzenie Ewangelii.** *Przeczytaj 1, 1-24*
- II. Obrona Ewangelii.** *Przeczytaj 2, 1-21*
- III. Objasnienie podstaw Ewangelii.** *Przeczytaj 3, 1 - 4, 7*

IV. Napomnienia tych, którzy odstępują od Ewangelii.*Przeczytaj 1,8-31***V. Zachęta do stosowania Ewangelii.** *Przeczytaj 5,1 - 6,11***VI. Duma z Ewangelii.** *Przeczytaj 6,11-18*

II Zakreśl literę na początku każdego prawdziwego zdania (może być ich więcej niż jedno). List do Galacjan:

- a) zawiera obronę apostołstwa Pawła
- b) mówi, że Paweł otrzymał swą ewangelię od bezpośrednich uczniów.
- c) stwierdza decyzję podjętą na tzw. Soborze jerozolimskim.
- d) używa Abrahama jako przykładu człowieka, który podobał się Bogu dzięki swej wierze.

pytania kontrolne

PRAWDA - NIEPRAWDA. W tej części podam kilka stwierdzeń. Napisz P w wolnym polu na początku każdego stwierdzenia będącego PRAWDA, a N na początku każdego stwierdzenia będącego NIEPRAWDA. Proszę przepisać każde nieprawdziwe stwierdzenie w ten sposób, żeby stało się prawdziwe. Pierwsze stwierdzenie podane zostało z rozwiązaniem jako przykład.

N 1 Dzieje Apostolskie są łącznikiem między Ewangelią i Listami, ponieważ opisują działalność Jezusa na ziemi.

Dzieje Apostolskie są łącznikiem między Ewangelią i Listami, ponieważ *opisują one kształtowanie się i powstanie Kościoła.*

... 2 Łukasz powiedział, że napisał księgę Dziejów Apostolskich, aby pouczyć swego przyjaciela Teofila o prawdzie chrześcijańskiej.

Łukasz powiedział, że napisał księgę Dziejów Apostolskich, aby

... 3 Dzieje Apostolskie ukazują, że Paweł zwraca się coraz bardziej ku poganom, ponieważ znalazł się coraz dalej od Jerozolimy.

Dzieje Apostolskie ukazują, że Paweł zwraca się coraz bardziej ku poganom, ponieważ

...4 Fakt, że ani List Jakuba ani List do Galacjan nie wspominają o decyzji (zw. Soboru Jerozolimskiego), jest dowodem na to, że obydwie listy były prawdopodobnie pisane przed tym Soborem.

Fakt, że ani List Jakuba ani List do Galacjan nie wspominają o decyzji (zw. Soboru Jerozolimskiego), jest dowodem na to, że obydwie listy były prawdopodobnie pisane:

...5 Paweł napisał do Galacjan w odpowiedzi na wiadomości, że przyjęli oni fałszywą doktrynę dotyczącą drugiego przyjścia Chrystusa.

Paweł napisał do Galacjan w odpowiedzi na wiadomości, że przyjęli oni fałszywą doktrynę dotyczącą:

6 KOJARZENIE. Proszę skojarzyć imiona lub nazwy osób, księgi lub listu (po stronie prawej) z każdym zdaniem, które je opisuje (po stronie lewej).

... a	list adresowany jest do „dwunastu plemion”	1) Piotr
... b	Człowiek głoszący kazanie w Dniu Zesłania Ducha Świętego	2) Paweł
... c	Autor księgi Dziejów Apostolskich	3) Łukasz
... d	Księga opisująca rozprzestrzenianie się Dobrej Nowiny z Jerozolimy do Rzymu	4) Dzieje Apostolskie
... e	Człowiek podróżujący z Pawłem do Rzymu	5) List Jakuba
... f	List wyjaśniający prawdziwy charakter ewangelii	6) List do Galacjan
... g	Człowiek, którego Bóg powołał, aby usłużył Korneliuszowi	
... h	Autor Listu do Galacjan	

7 CHRONOLOGIA. Poniżej zestawiono kilka ważnych wydarzeń opisanych w księdze Dziejów Apostolskich. Uporządkuj je chronologicznie, wpisując **1** na początku wydarzenia, które miało miejsce jako pierwsze, **2** na początku wydarzenia, które było następne i tak dalej.

- ... a Paweł wyruszył w swą drugą i trzecią podróż misyjną.
- ... b Paweł wyruszył w swą pierwszą podróż misyjną.
- ... c Uczniowie otrzymali Ducha Świętego w Dniu Pięćdziesiątnicy.
- ... d Wierzący w Jerozolimie byli prześladowani i rozproszeni po Judei i Samarii.

Świat Dziejów
Apostolskich r. 2

Podróże misyjne Pawła

Pierwsza misyjna podróż ———

Druga misyjna podróż = = =

Trzecia misyjna podróż ———

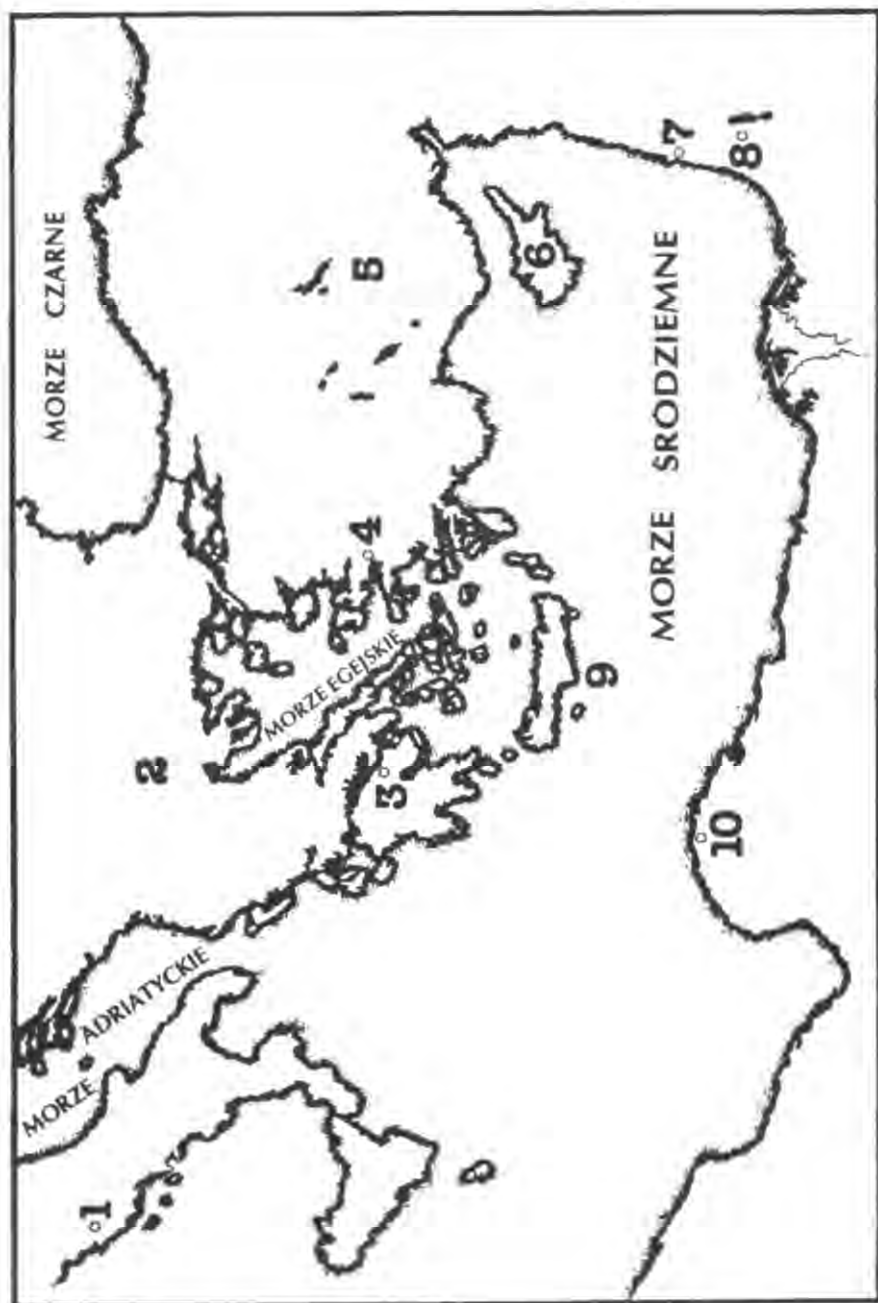

- e Zamęczono Szczepana.
- f Pawła prowadzono do Rzymu, aby odpowiadał przed sądem.
- g Sobór Jerozolimski podjął decyzję dotyczącą pogan.

8 GEOGRAFIA. Skojarz liczby na mapie ze zdaniem, które opisuje miasto lub miejsce wskazane tą liczbą. Na wolnym polu po każdym zdaniu wpisz nazwę miasta lub miejsca. Pierwsze zdanie jest już opisane dla przykładu.

- 6... a Wyspa, którą odwiedził Paweł podczas swej pierwszej podróży. Cypr
- b Wyspa, którą Paweł odwiedził podczas swej podróży do Rzymu.
- c Kraina, do której zamiast do Azji wybrał się Paweł podczas swej drugiej podróży misyjnej.
- d Miasto, w którym więziono Pawła dwa lata przed jego podróżą do Rzymu.
- e Miasto, w którym w Dniu Pięćdziesiątnicy uczniowie zostali ochrzczeni w Duchu Świętym.
- f Miasto na obszarze Libii, z którego przybyli pielgrzymi na Dzień Zesłania Ducha Świętego.
- g Miasto, w którym podczas swej trzeciej podróży misyjnej Paweł działał w ciągu trzech lat.
- h Kraina, do której Paweł wysłał List do Galacjan.
- i Miasto, gdzie Paweł był sadzony przed cesarzem.
- j Miasto, w którym Paweł był aresztowany i sądony przed jego uwięzieniem w Cezarei.
- k Miasto w Achai, które Paweł odwiedził podczas swej drugiej i trzeciej podróży.

odpowiedzi na pytania nauczające

- 6 (Twoje odpowiedzi powinny być podobne)
- Wysłali do nich Piotra i Jana, by Samarytanie otrzymali Ducha Świętego (8,14-17).
 - Z początku wierzący krytykowali Piotra (11,2-3), lecz gdy usłyszeli co się wydarzyło, wielbili Boga (11,18).
 - Wysłali Barnabę do Antiochii, gdzie nauczał przez jeden rok (11,22,26).
 - Przywódcy zboru jerozolimskiego spotkali się i wysłali oficjalną delegację i list dotyczący tego tematu do wierzących z pogani (15,6-35).
- 1 (Twoje odpowiedzi powinny być podobne)
- Nieprawda. Łukasz stwierdził, że celem napisania Dziejów Apostolskich było upewnienie Teotitla co do spraw, których został wcześniej nauczony.
 - Prawda.
 - Nieprawda. Księga Dziejów Apostolskich jest ważna, ponieważ stanowi ona łącznik między Ewangeliami i Listami.
- 7 **a** Prawda **c** Nieprawda **e** Prawda
b Nieprawda **d** Nieprawda
- 2 (Twoje odpowiedzi powinny być podobne)
- Splynął na wierzących, a oni mówili różnymi językami.
 - Wypełnił apostołów, a oni śmiało głosili Słowo.
 - Zstąpił na Samarytan.
 - Powiedział Filipowi, aby przemówił do dworzana etiopskiego.
 - Zstąpił na Korneliusza i jego domowników.
 - Powołał Barnabę i Saula do specjalnego dzieła.
 - Prowadził apostołów podczas podejmowania przez nich decyzji co do wierzących pochodzenia pogańskiego.
 - Prowadził Pawła w jego podróżach misyjnych.
 - Zstąpił na uczniów w Efezie.
 - Powiedział Pawłowi co mu się przydarzy.
 - Ustanowił pewnych mężów czuwających nad wiernymi w Kościele.
- 8 (Twoje odpowiedzi powinny być podobne)
- Krzyczyli, że Paweł nie jest wart, aby żył (22,22).
 - Słuchał kilkakrotnie Pawła, lecz nie podjął decyzji (21,23-26).

- c** Pytał Pawła, czy myślał, że mógłby go przekonać, aby stał się chrześcijaninem (26, 28).
- d** Niektórzy byli przekonani tym, co głosił, inni nie. Nie zgadzali się między sobą (28, 23-28).
- 3** Wierzący byli rozprzestrzeni w Judei i Samarii i głosili Dobrą Nowinę tam, dokąd się udawali.
- 9** Twoja odpowiedź. Mam nadzieję, że będziesz poszukiwał takiej działalności, która charakteryzuje się tymi wszystkimi cechami.
- 4** (Twoje odpowiedzi powinny być podobne):
- a) W działalności Piotra Bóg uzdrowił w świątyni jerozolimskiej człowieka kalekiego od urodzenia; w działalności Pawła Bóg uzdrowił w Listrze człowieka kalekiego od urodzenia.
 - b) Spełnił się wyrok Piotra wydany na Ananiasza i Saffirę; spełnił się wyrok Pawła wydany na maga Elimasa.
 - c) Piotr został cudownie uwolniony z więzienia w Jerozolimie; Paweł został cudownie uwolniony z więzienia w Filipii.
- 10** b) został prawdopodobnie napisany przez Jakuba, brata Pana;
d) podkreśla konieczność dawania praktycznego wyrazu wiary (Proszę zwrócić uwagę na a): Hobb był tym, którego Jakub podał jako przykład cierpliwości).
- 5** **a** Dzieje Apostolskie mówią o rozchodzeniu się Dobrej Nowiny i o działalności ludzi, którzy głosili o Chrystusie począwszy od Jerozolimy, następnie w Judei, Samarii i w północnym regionie Morza Śródziemnego.
- b** Twoje odpowiedzi. Mogłeś podać każdy z przykładów podany w odpowiedziach **2** na pytanie zadane w trakcie studiowania.
- c** Dzieje Apostolskie pokazują, że chrześcijaństwo nie było 1) sektą żydowską, lecz światową religią i 2) nie było zagrożeniem politycznej władzy Rzymu.
- d** Twoja odpowiedź. Mogłeś podać każdy z przykładów cytowany w odpowiedziach **4** na pytania zadane w trakcie studiowania.
- 11** a) Zawiera obronę apostołstwa Pawła.
d) używa Abrahama jako przykładu człowieka – dzięki swej wierze:

